

## Zbirka medijskih objav

INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE,  
za obdobje 21. 6. 2019

---

Število objav: 11

Internet: 6

Tisk: 5

Spremljane teme:

Inženirska dejavnost, ...: 2

Inženirska zbornica ...: 1

Barbara Škraba Flis: 0

Gradbeni zakon: 0

Zakon o ... načrtovanju: 1

Zakon o ... arhitektih: 0

Gradbena parcela: 0

Evidenca stavbnih zemljišč: 0

Svetovni gradbeni forum 2019: 0

Gradbeništvo, graditev: 10

Internet	Naslov	Evidenca 1991–2019: Slovenija se stara, standard zvišuje, zaostanek za EU ostaja		
Zaporedna št. 1	Medij; Doseg	Delo.si; 454.365, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 20. 6. 2019		
Stran v zbirki: 7	Avtor	Miha Jenko		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...dodani vrednosti BDP zmanjšal za več kot polovico: s 5,7 na 2,2 odstotka leta 2018. Močno se je zmanjšal tudi delež dodane vrednosti iz industrije in <b>gradbeništva</b> : s 44 na 33,2 odstotka. Po drugi strani pa se je močno povečal delež dodane vrednosti iz storitev: s 50,3 odstotka leta 1991 na 64,6 odstotka leta 2018...			

Tisk	Naslov	Izbrali prve izvajalce drugega tira čez Glinščico		
Zaporedna št. 2	Medij; Doseg	Delo; 153.990, Slovenija	Stran: 9	Površina: 43 cm <sup>2</sup>
	Rubrika, Datum	Gospodarstvo; 21. 6. 2019		
Stran v zbirki: 8	Avtor	B. Š.		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	... <b>Gradbeništvo</b> Izbrali prve izvajalce drugega tira čez Glinščico Za gradnjo dveh mostov in galerije so naročilo za delo oddali skupini ponudnikov Markomark Nival, Nival...			

Internet	Naslov	Kako graditi v alpskem svetu		
Zaporedna št. 3	Medij; Doseg	Mladina.si; 72.094, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 21. 6. 2019		
Stran v zbirki: 15	Avtor	Vesna Teržan		
	Teme	Inženirska dejavnost, inženirji , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...hiši pridružili še servisni del, ki skupaj z njo tvori dinamično celoto Matevž Paternoster Uroš Lobnik, arhitekt in profesor na Fakulteti za <b>gradbeništvo</b> , prometno <b>inženirstvo</b> in arhitekturo Univerze v Mariboru, meni, da pri novodobni gradnji v alpskem prostoru niso pomembne njene tipološke, temveč topografske lastnosti....			

Tisk	Naslov	Dr. Bogomir Kovač: Umetnost gradnje		
Zaporedna št. 4	Medij; Doseg	Mladina; 56.000, Slovenija	Stran: 30	Površina: 375 cm <sup>2</sup>
	Rubrika, Datum	Ostalo; 21. 6. 2019		
Stran v zbirki: 16	Avtor	Bogomir Kovač		
	Teme	Inženirska dejavnost, inženirji , Inženirska zbornica Slovenije , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...za logiko svobodnega trga, prevlado kapitala in družbeno eksperimentiranje. Zakonodajni trojček na področju urejanja prostora (ZureP-2), <b>gradbeništva</b> (GZ) ter arhitekturne in <b>inženirske dejavnosti</b> (ZAID) leto po sprejemu vedno bolj buri politične duhove in lomi strokovne interese. Trojček je nastal kot postopen konsenz stroke ih politike...			

Tisk	Naslov	Zdaj je treba nadoknaditi zamujeno		
Zaporedna št. 5	Medij; Doseg	Večer - Koroška; 22.000, Slovenija	Stran: 3	Površina: 317 cm <sup>2</sup>
	Rubrika, Datum	Ostalo; 20. 6. 2019		
Stran v zbirki: 17	Avtor	Tomaž Ranc		
	Teme	Zakon o prostorskem načrtovanju		
Povzetek	...omogočeno učinkovito in dovolj zgodnje sodelovanje v postopku. A ustavno sodišče je ugotovilo, da je postopek priprave in sprejetja uredbe potekal v skladu z <b>zakonom o prostorskem načrtovanju</b> in zakonom o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor, v postopku pa je bila javnosti zagotovljena možnost učinkovitega sodelovanja. Uredba...			

Internet	Naslov	Intervju: Slovenko Henigman		
Zaporedna št. 6	Medij; Doseg	Si21.com; 10.000, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 20. 6. 2019		
Stran v zbirki: 19	Avtor	Polona Ponikvar		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...projektiranja in izvajanju gradbenih del. Odgovor na to je bila ustanovitev Akademije gradbenih investicij in oblikovanje Strateškega sveta za investicije in <b>gradbeništvo</b> , s katerima želimo akterjem s področja investicij omogočiti karseda kakovosten in učinkovit dvig strokovnih kompetenc. V Akademiji smo strnili vse naše...			

Internet	Naslov	Kaj se je v Sloveniji spremenilo od osamosvojitve do danes?		
Zaporedna št. 7	Medij; Doseg	Morel.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 19. 6. 2019		
Stran v zbirki: 22	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...dodani vrednosti BDP se je zmanjšal za več kot polovico: s 5,7 % (1991) na 2,2 % (2018). Močno se je zmanjšal tudi delež dodane vrednosti iz industrije in <b>gradbeništva</b> : s 44 % (1991) na 33,2 % (2018). Močno pa se je povečal delež dodane vrednosti iz storitev: s 50,3 % (1991) na 64,6 % (2018). Podobne spremembe so se zgodile...			

Tisk	Naslov	Se letos po novi cesti skozi Tišino in Tropovce		
Zaporedna št. 8	Medij; Doseg	Vestnik Murska Sobota - Priloga; , Slovenija	Stran: 26	Površina: 378 cm <sup>2</sup>
	Rubrika, Datum	Ostalo; 20. 6. 2019		
Stran v zbirki: 23	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...telekomunikacijsko omrežje. S posegom bo promet bolj tekoč, hkrati pa bo zagotovljena prometna varnost za pešce in kolesarje. Izvajalec gradbenih del je podjetje GMW, <b>gradbeništvo</b> , mehanizacija Weindorfer, d. o. o., s katerim je DRI sklenila gradbeno pogodbo v vrednosti 3.249.711,36 € z DDV. Projekt sofinancira tudi Občina Tišina,...			

Internet	Naslov	Zaključuje se tri letni evropski projekt GreenerSites		
Zaporedna št. 9	Medij; Doseg	Celje.info; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 20. 6. 2019		
Stran v zbirki: 26	Avtor	M. G.		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...so denimo zelenice, parki, poti ob prometnicah, parkirišča in zemljišča za rekreacijske namene. Remediacija z imobilizacijoMetodo je izvedel Zavod za <b>gradbeništvo</b> Slovenije. Onesnaženo zemlino je mešal s primernim aditivom, pri čemer so se potencialno strupeni elementi s kemičnimi in fizikalnimi mehanizmi pretvorili...			

Tisk	Naslov	Številne zaposlitve v gradbeništvu		
Zaporedna št. 10	Medij; Doseg	Delo - Svet kapitala; , Slovenija	Stran: 17	Površina: 85 cm <sup>2</sup>
	Rubrika, Datum	Novice; 21. 6. 2019		
Stran v zbirki: 27	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Številne zaposlitve v <b>gradbeništvu</b> Napovedi zaposlovanja v tretjem četrtletju letos so najboljše v zadnjih dveh letih, so z raziskavo med podjetji ugotovili v Manpovver Group. Zaposlovanje...			

Internet	Naslov	Številne zaposlitve v gradbeništvu		
Zaporedna št. 11	Medij; Doseg	Preberi.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 21. 6. 2019		
Stran v zbirki: 28	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	Zaposlovanje napoveduje 19 odstotkov podjetij, v dveh odstotkih bodo število delavcev zmanjševali.			

[OBLETNICA SAMOSTOJNE DRŽAVE](#) | [28 LET SAMOSTOJNOSTI](#) | [EVIDENCA](#)

# Evidenca 1991–2019: Slovenija se stara, standard zvišuje, zaostanek za EU ostaja

Prebivalcev je 80.000 več, povprečna starost osem let višja, precej večja kupna moč in BDP.

Objavljeno  
20. junij 2019 06.00

Posodobljeno  
20. junij 2019 06.00



Odprti galeriji

Slovenija je v 28 letih samostojnosti ob dveh padcih še kar solidno rasla, manjka pa nam pravih ciljev za naprej. Foto Matej Družnik



[Miha Jenko](#)

Ljubljana – Prihodnji teden bo minilo že 28 let, kar imamo samostojno in neodvisno državo. Slovenija je precej stabilnejša in razvita, kot je bila ob nastanku, blaginja in življenjski standard sta se na splošno zvišala. Ostaja pa priokus, da vseh razvojnih potencialov nismo znali najbolje izkoristiti – tudi zato, ker si več ne znamo postavljati jasnih razvojnih ciljev.

Kratka statistična evidenca pokaže, da ima Slovenija zdaj, predvsem na račun priseljevanja, okoli 80.000 oziroma štiri odstotke več prebivalcev kot ob osamosvojitvi. Po drugi strani se naša družba stara, povprečna starost se je v slabih treh desetletjih zvišala s 35,9 na 43,4 leta, prav tako se je za okoli osem let zvišala življenjska doba. BDP na prebivalca se je v tem času po podatkih statistike več kot počelveril, s, preračunano, 5100 evrov leta 1991 na skoraj 22.200 evrov leta 2018. Po tem kazalniku se zdaj naša država uvršča na 16. mesto med 28 članicami Unije.

Povprečna mesečna neto plača je leta 1991 znašala 10.322 takratnih tolarjev, leta 2019 pa po zadnjih podatkih dosega skoraj 1115 evrov. Za lažjo primerjavo kupne moči so na Sursu izračunali čas dela, potreben za nakup nekaterih dobrin. Prav vse (kruh, moka, olje, sladkor, televizor, dnevni časopis) so postale povprečno cenovno dostopnejše, za nov osebni avtomobil znane znamke je bilo v času osamosvojitve treba delati dobrih 3700 ur, lani pa dvakrat manj, le 1865 ur. Relativna pocenitev avtomobilov se po drugi strani kaže tudi v skoraj podvojitvi števila registriranih osebnih vozil, s 603.000 na dobrih milijon 140.000.

## Čas dela, ki je potreben, da lahko kupimo dobrine

Slovenija

leta: 1991/2018

V MINUTAH



kruh  
(kg)

27/19



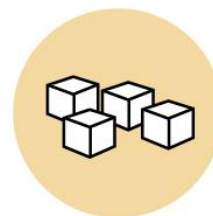
pšenična moka  
(kg)

16/6



jedilno olje  
(l)

46/13



beli sladkor  
(kg)

27/8



dnevni časopis

17/13

V URAH



mleta kava  
(kg)

5.02/1.24



nov osebni avtomobil  
(renault clio)

3702/1865



televizor  
(zaslon 40"-43")

339/74

DELO Vir: Surs

Delo Infografika

Tudi struktura gospodarstva se je od leta 1991 močno spremenila. Delež dodane vrednosti iz kmetijskih dejavnosti se je v skupni dodani vrednosti BDP zmanjšal za več kot polovico: s 5,7 na 2,2 odstotka leta 2018. Močno se je zmanjšal tudi delež dodane vrednosti iz industrije in **gradbeništva**: s 44 na 33,2 odstotka. Po drugi strani pa se je močno povečal delež dodane vrednosti iz storitev: s 50,3 odstotka leta 1991 na 64,6 odstotka leta 2018.

Pred slabimi tremi desetletji je pri nas pustošila hiperinflacija, leta 1991 je bila rast cen skoraj 250-odstotna, kar si je sedanja milenjska generacija težko predstavlja. Po zamenjavi jugoslovanskih dinarjev s tolarji oktobra 1991 se je počasi začela umirjati, a se do leta 1995 ni spustila pod deset odstotkov. Pozneje po krizi v letih 2009–2013, smo imeli v obdobju 2014–2016 celo deflacijo, zdaj pa je rast cen pri nas že tri leta zelo zmerna, trenutno je 1,4-odstotna, in kot kaže, bo tudi v prihodnje tako.

Slovenija od osamosvojitve do danes	 število prebivalcev	 povprečna starost	 življenjska doba	 stari 65 let ali več	 BDP na prebivalca	 prihodi tujih turistov	 letna stopnja inflacije	 delovno aktivni	 registrirani brezposelni	 reg. osebni avtomobili	 število občin
1991 →	2.000.000	35,9 leta	70 let	11 %	5.100 €	1,4 mio	250 %	792.000	91.100	603.000	62
2019 →	2.080.000	43,4 leta	78 let	20 %	22.182* €	5,7* mio	1,4 %	893.000	72.012	1.143.150	212

DELO: Vir: Šars \*podatek za leto 2018

## Delo Infografika

V času samostojnosti smo preživeli dve hudi gospodarski krizi. Prva, poosamosvojitvena recesija v letih 1991–1993, je bila pričakovana, saj smo takrat izgubili dvajsetmilijonski jugoslovanski trg, a so nas že takrat reševali žilavi izvozniki, ki so se uspešno preusmerili na zahodne trge. V drugi krizi (2009–2013) je bila Slovenija precej bolj prizadeta kot Evropa; če smo bili pred recesijo že na 90 odstotkih povprečja razvitosti in kupne moči v Uniji, smo zdaj pri okoli 85 odstotkih – kar kaže, da so nas v tem času nekatere druge, razvojno ambicioznejše države dohitele ali prehitile.



Slovenija je v 28 letih samostojnosti ob dveh padcih še kar solidno rasla, manjka pa nam pravih ciljev za naprej. Foto Matej Družnik

## Mojmir Mrak: Pozitivno, a težave ostajajo

Splošna ocena za slovensko ekonomijo v teh 28 letih, kar imamo samostojno državo, je pozitivna, v tem času smo povprečno imeli relativno solidne stopnje gospodarske rasti in kar pomembno smo zmanjšali tudi razvojni zaostanek za EU. Je pa pri tem treba ločiti med dvema obdobjema: prvo je od osamosvojitve do uvedbe evra oziroma krize, drugo pa od takrat naprej. V celoti gledano je bilo prvo obdobje uspešnejše. Vse do uvedbe evra smo imeli jasnejše in soglasne cilje, kaj hočemo doseči in smo jih zato tudi relativno uspešno dosegli (vstop v EU, prevzem skupne valute, ureditev odnosov s tujimi upniki, ki nam je omogočila, da smo začeli normalno živeti), pravi ekonomist **Mojmir Mrak**. A to po njegovem mnenju ne pomeni, da tudi v prvem obdobju ni bilo težav z načinom privatizacije, počasnostjo strukturnih reform in preigravanjem tako imenovanega nacionalnega interesa, ki so zasejali nekatere poznejše probleme.

- V 28 letih samostojnosti se je kupna moč zelo zvišala.
- Letna stopnja inflacije se je znižala s skoraj 250 na 1,4 odstotka.

- Povprečna starost je za osem let višja, prebivalcev je 80.000 več.

Mrak poudarja, da v Sloveniji ob prevzemu evra na začetku leta 2007 nismo dojali, kaj pravzaprav pomeni vstopiti v monetarno unijo. »Nismo razumeli, da postaja v razmerah, ko imaš skupno valuto, fiskalna politika relativno še pomembnejša kot v situaciji, ko nisi v denarni uniji in imaš svojo valuto. Druga stvar, ki je bila pri nas problematična in je taka še zdaj, pa je, da od vstopa v EU in evro nismo znali definirati svojih nacionalnih razvojnih prioritet. To se kaže tudi v tem, da nimamo jasne razvojne strategije, saj tega, kar je zapisano v dokumentu Slovenija 2030, ne štejem za razvojno strategijo,« je kritičen sogovornik.

In dodaja: »Ko smo dosegli te cilje, ki so bili jasno določeni in postavljeni od zunaj, in bi si morali začeti cilje postavljati sami, imamo očitno več problemov sami s sabo. Prvo obdobje po osamosvojitvi je bilo tako gotovo uspešnejše od drugega. Kar pa zadeva družbeno blaginjo, se je v času samostojne države povečala, so se pa po drugi strani povečale tudi razlike.«



### Gradbeništvo Izbrali prve izvajalce drugega tira čez **Glinščico**



Za gradnjo dveh mostov in galerije so naročilo za delo oddali skupini ponudnikov Markomark Nival, Nival Invest in Ekorel, ki jih je družba 2TDK izbrala. Vrednost investicije je 7.962.693,59 evra. Če ne bo pritožb, bodo prvi objekti na progi drugega tira predvidoma zgrajeni sredi leta 2021. **B. Š.**



VESNA TERŽAN

## Kako graditi v alpskem svetu

21. 6. 2019 | MLADINA  
25 | DRUŽBA

### Zgodovina ljudskega stavbarstva in arhitekture nas nedvomno umešča med srednjeevropske

### dežele



Office arhitekti so v zaščitenem območju Bohinjskega jezera preoblikovali kar dve hiši. Leta 2015 so na primer prenovili alpski skedenj in ga namenili počitniškemu apartmanu v velikosti 120 kvadratnih metrov. Zunanost je doživela minimalno spremembo. V notranjost pa so vstavili leseno školjko, ki v dveh nivojih omogoča prijetno bivanje. Vsi elementi (stene, tla, pohištvo) so iz brušene lokalne smreke.

© Tomaž Gregorič

Po vrhunskih uspehih kolesarja Primoža Rogliča so prebivalci Slovenije vedno bolj zagreti za kolesarjenje. V tej evforiji se zdi kolesarska pot, ki povezuje Zgornjo in Spodnjo Bohinjsko dolino, pionirski projekt. Že leta 2011 sta arhitekta Aleksander Ostan in Nataša Pavlin speljala traso kolesarske poti po starih poljskih in gozdnih poteh in ob poti oblikovala počivališča z različno arhitekturno opremo. V središču razmisleka je bil trajnostni vidik in v razgibani slovenski pokrajini bi lahko kolesarskim navdušencem uredili še nekaj podobnih poti. Slovenija, ki se razteza na površini 20.273 kvadratnih kilometrov, je dinamična pokrajina; z roba Panonske nižine prek predalpskega hribovja in Alp prehaja v dinarsko gorovje ter se nasloni na obalo Severnega Jadrana. Njena lega je dokaz, da Slovenija geografsko in kulturno pripada Srednji Evropi. Vendar nas zadnjih 20 let nekateri domači in tuji »preroki« želijo prepričati, da smo bili in smo

vzhodnoevropska država. In vse kaže, da so prav oni tisti, ki po Sloveniji gradijo tako imenovano turbo arhitekturo v slogu vzhodnoevropskih oligarhov in pri tem ne upoštevajo niti geografske lege niti zgodovinskih dejstev, še najmanj pa kulturni kontekst. Žal je v zadnjih letih zraslo preveč tovrstne arhitekture. Preprosti projekti, kot je na primer bohinjska kolesarska pot, so častne izjeme.



Office arhitekti so v zaščitenem območju Bohinjskega jezera preoblikovali kar dve hiši. Leta 2015 so na primer prenovili alpski skedenj in ga namenili počitniškemu apartmanu v velikosti 120 kvadratnih metrov. Zunanost je doživela minimalno spremembo. V notranjost pa so vstavili leseno školjko, ki v dveh nivojih omogoča prijetno bivanje. Vsi elementi (stene, tla, pohištvo) so iz brušene lokalne smreke.

© Tomaž Gregorič

Krajinska raznolikost slovenske dežele je na teh dvajset tisoč kvadratnih kilometrov skupaj z vremensko dinamiko že od nekdaj vplivala na življenjske razmere prebivalstva in način gradnje domov. Na severovzhodu Slovenije, kjer prevladuje subpanonsko podnebje, je bila tradicionalna panonska hiša zgrajena iz brun, ilovice in slame, kasneje tudi iz opeke, streha je bila slamnata, tudi prostorska umestitev je bila posebna, ko so se domačije raztezale na vogal. V visokogorju in sredogorju, kjer prevladuje alpsko podnebje in kjer raste iglasti gozd, najdemo različne tipe alpskih hiš. Za Gorenjsko so bile značilne velike hiše, zidane in lesene z dvokapno streho, gankom in majhnimi okni. Gorenjski je podobna koroška hiša, zidana, vendar z manj lesa in brez ganka, z veliko dvokapno streho in čopi, krita pa s skodlami. Bovška alpska hiša je višja, manj masivna kot gorenjska in z manj lesa. Ima alpsko zasnovano, oblikovne elemente pa primorske, kajti naša primorska hiša ima že sredozemske značilnosti. Povečini je grajena iz kamna. Mednje sodi tudi kraška hiša s položno streho, krito s korci, in z visokim kamnitim zidom ograjenim

dvoriščem. Istrska različica je podobna kraški, le da je hiša višja in ožja, dvorišče pa je odprto in brez ograje. Severnoprimska hiša je po osnovnem tipu bližje gorenjski hiši, je masivna in široka, vendar ometana in obeljena ter pogosto s štirikapno streho. V osrednji Sloveniji tipologija hiš kaže na preplet skoraj vseh navedenih tipov. Dolenjska in Kozjansko imata izrazitejšo kombinacijo panonske in alpske hiše, na Notranjskem pa je opaziti preplet alpske in primorske, z eno posebnostjo – napuščem nad vhodom. Etnologi z veseljem ugotavljajo, da se še najde nekaj avtentičnih starih hiš, ki so se ohranile iz prejšnjih stoletij in pričajo o različnih tipologijah in pestrosti slovenskega regionalnega stavbarstva.



Arhitekti Kombinat so leta 2015 v Doslovčah pod grebenom Karavank sprojektirali družinsko hišo kot nadomestno gradnjo nekdanje hiše iz 60. let. Tudi ta hiša izkorišča strm naklon parcele in prav zaradi tega njen volumen, kljub štirim etažam, ne izstopa iz okolice. V hiši živijo tri generacije, tako je po prerezu razdeljena na manjše stanovanje staršev in večje stanovanje mlade družine

© Janez Marolt

In kako je danes? Ali se v novogradnjah še čuti stavbarsko izročilo posameznih pokrajin, ki je bilo nekoč prilagojeno vremenskim razmeram, geološkim in hidrološkim zahtevam, konfiguraciji tal in geografskim posebnostim? In ali je to sploh še pomembno? Najdemo lahko le nekaj primerkov novogradenj, ki so upoštevale značilnosti tradicionalne gradnje in so hkrati primer sodobnega načina življenja. Sicer pa prevladujejo neki čudni hibridi suburbane/ primestne hiše, ki se je, prenesena iz mesta na podeželje, tod želela preleviti v podeželsko vilo. Gre za mešanico tipske hiše iz časa socializma, ko so prevladovalle enostavne hiše kockastega volumna z dvokapno streho, in današnjih gradičev s stolpiči, ki jih naročniki opazijo v komercialnih prospektih in revijah. Hkrati pa arhitekti, ki naročnikom projektirajo tovrstne hiše, ne upoštevajo že grajenega in

naravnega okolja. Genius loci jih ne zanima. Kljub temu najdemo nekaj izjem, ki kažejo, da so vsaj nekateri razumeli izročilo t. i. ljubljanske arhitekturne šole 50. in 60. let dvajsetega stoletja, ko so arhitekti pod mentorstvom Edvarda Ravnikarja razvili arhitekturo tako imenovanega kritičnega regionalizma. Takrat je bil marsikateri javni objekt – šole, planinske kočice, hoteli ... pa tudi zasebne hiše in počitniške hiše – načrtovan v skladu z izročilom in okoljem, v katerem je bil zgrajen. Hkrati pa je bil izviren v svoji ideji, včasih tudi drzen in izvedbeno odličen. Od takrat se je marsikaj spremenilo na slabše. Danes bi lahko govorili o »divjih gradnjah«, ki nastajajo stihijsko, brez ustreznih in pametnih državnih in občinskih smernic ter znotraj prostorskih načrtov, ki se zlahka prirejajo za petične posameznike ali tako imenovane pomembne tuje investitorje (na primer Magna na Dravskem polju). Takšen odnos je že degradiral marsikatero našo pokrajino in naselje.



Arhitekti Kombinat so leta 2015 v Doslovčah pod grebenom Karavank sprojektirali družinsko hišo kot nadomestno gradnjo nekdanje hiše iz 60. let. Tudi ta hiša izkorišča strm naklon parcele in prav zaradi tega njen volumen, kljub štirim etažam, ne izstopa iz okolice. V hiši živijo tri generacije, tako je po prerezu razdeljena na manjše stanovanje staršev in večje stanovanje mlade družine.

© Janez Marolt

Med ranljivejšimi pokrajinami je zagotovo alpski svet. Navsezadnje je prav zaradi tega Slovenija leta 1993 podpisala Alpsko konvencijo, ki je začela veljati že čez dve leti. To mednarodno pogodbo za varstvo naravne dediščine in trajnostni razvoj Alp so podpisali Avstrija, Švica, Liechtenstein, Nemčija, Italija, Francija, Monako in Slovenija. V njej so izpostavili tudi arhitekturo, seveda poleg drugih strateških področij, kot so prometna infrastruktura, energetika, varovanje voda in oskrba z vodo, kmetijstvo in gozdarstvo, turizem ... in še vrsta dejavnosti, ki posegajo v

naravo. Končni cilj je ohranjanje naravnega alpskega ekosistema skupaj s trajnostnim razvojem družbe. Kljub temu Slovenija še vedno nima strategije o tem, kako danes in v prihodnosti graditi v alpskem svetu. Tovrstni razmisleki o bivalni kulturi niso predmet javnih niti političnih debat; le tu in tam na to opozori arhitekturna stroka, ki pa meni, da nam v takšnem družbenem vzdušju ostajajo Švica, avstrijski Voralberg in obe Tirolski, severna in južna, s svojim odnosom do alpske arhitekture in bivalne kulture nedosegljiv vzor.



3biro arhitekti - Blaž Rupar, Tina Rupar Kobe, Janez Koželj – so leta 2017 sprojehtirali stanovanjsko hišo v Poljanah pri Škofji Loki. Ozka in podolgovata zasnova hiše je vpeta v strmo pobočje na robu gozda in se v prečni smeri spusti k spodnjemu dovozu. Z okni se odpira na obe strani vzdolžne osi z lepimi pogledi na vas. V pritličju so na eni strani dnevni prostori, na drugi nočni. Na sredinski galeriji so sobe za goste, fitnes in savna. Preplet tradicije in sodobnosti se odraža v detajlih, v žlebovih, uporabi fasadnih materialov in zasteklitvi.

© Miran Kambič

Miha Dešman, arhitekt in predavatelj na Fakulteti za arhitekturo Univerze v Ljubljani, meni, da lahko danes zgolj manjšemu delu zgrajenih objektov zares rečemo arhitektura. »A tisto, kar je arhitektura, nastaja po zaslugi arhitektov, ki v svojo specifično pripoved na kreativen način vključujejo današnje 'pozicije' arhitekture in trende bivanja v alpskem svetu. Tako nastajajo raznoliki žanri alpske arhitekture in bivanja, ki odpirajo nove tipološke in formalne registre.«



Arhitekti Ariana Furlan Prijon, Jernej Prijon in Vid Razinger iz biroja Prima so leta 2016 na strmem terenu nad jezercem Jasna blizu Kranjske Gore sprojektirali počitniško hišo. Lega na strmini je narekovala njeno prostorsko zasnovo. Hišo so ovili v macesnov les, jo odprli z velikimi okni, ki nudijo veličastni pogled na okoliške gore prav iz vseh prostorov. Kasneje so hiši pridružili še servisni del, ki skupaj z njo tvori dinamično celoto  
© Matevž Paternoster

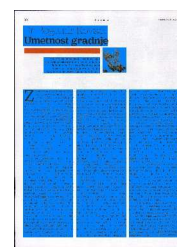
Uroš Lobnik, arhitekt in profesor na Fakulteti za **gradbeništvo**, prometno **inženirstvo** in arhitekturo Univerze v Mariboru, meni, da pri novodobni gradnji v alpskem prostoru niso pomembne njene tipološke, temveč topografske lastnosti. »Stavbna dediščina, ki jo prepričljivo določa njena neločljiva pripadnost času in prostoru, v katerem je bila zgrajena, nas uči, da pri zasnovi sodobne arhitekture nima nobene ključne vloge vključevanje vernakularnih elementov oziroma posnemanje tradicionalnih oblik. Bistveno je, s čim oziroma na kakšen način novodobna arhitektura določa neločljivo pripadnost alpskemu svetu, in to ne glede na nove načine rabe prostora.« To je pomembno sporočilo, saj je ob izjemno hitrem razvoju novih materialov ter sodobnih tehnologij in načinov gradnje težko ohranjati prvinskost starega graditeljstva. Lobnik meni, da zasnova sodobne stavbe v alpskem prostoru ni odvisna le od navezovanja na prepoznavne tradicionalne stavbne oblike, tudi ne zgolj na stara obrtniška znanja ali tradicionalne gradbene materiale, ampak je v prvi vrsti odvisna od sodobnih načrtovalskih znanj in razvoja gradbene produkcije, tehnologij in sodobnega oblikovanja. To bi omogočilo nadgradnjo vernakularne, torej ljudske tradicije. Lobnik poudarja, da pri tem ne gre za iskanje arhetipskosti. Gre preprosto za prepoznavanje naravnih danosti ter hkrati za poznavanje že pozabljenih prostorskih principov, ki lahko arhitektu pomagajo pri kreativnem procesu.



Arhitekti Ariana Furlan Prijon, Jernej Prijon in Vid Razinger iz biroja Prima so leta 2016 na strmem terenu nad jezercem Jasna blizu Kranjske Gore sprojektirali počitniško hišo. Lega na strmini je narekovala njeno prostorsko zasnovo. Hišo so ovili v macesnov les, jo odprli z velikimi okni, ki nudijo veličastni pogled na okoliške gore prav iz vseh prostorov. Kasneje so hiši pridružili še servisni del, ki skupaj z njo tvori dinamično celoto.

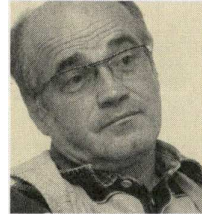
© Matevž Paternoster

Nova generacija arhitektov, tistih, ki želijo v prostor vstopati čim bolj previdno in pustiti v naravi neobremenjujočo sled, raziskuje in išče potenciale v prostoru, ki bi jim omogočili uporabo njihovega znanja na izvirni način. Nedavno so izbor tridesetih najboljših slovenskih »alpskih« arhitektur predstavili v Galeriji Dessa v Ljubljani. Izbranim projektom je skupno, da so pri načrtovanju upoštevali naravno in kulturno krajino, se držali prvotnih stavbnih gabaritov in prostorskih zasnov, izbrali tradicionalne gradbene materiale v kombinaciji z novimi, trajnostnimi. V izbor so se uvrstile tako hiše/bivališča kot gorski bivaki, planinske kočje, skupni javni in športni objekti, mostovi itd. Omenjeni izbor pa je s tehničnimi študijami in predstavitvami posameznih projektov dopolnila tudi posebna številka arhitekturne revije AB. Izbrali so projekte, ki so se približali večplastnemu, odprtemu in ustvarjalnemu odnosu do tradicije in regionalne arhitekture. Dešman pravi: »Arhitektura je še vedno dokaz vitalnosti in ekonomske moči neke regije, zato si vsako okolje, še posebej alpsko, zasluži dobro arhitekturo.«



# Dr. Bogomir Kovač: Umetnost gradnje

**Arhitektura transformira realnost, zato danes slovensko identiteto navzven določa Plečnik in ne Prešeren. Tu ni prostora za logiko svobodnega trga, prevlado kapitala in družbeno eksperimentiranje.**



Zakonodajni trojček na področju urejanja prostora (ZureP-2), gradbeništva (GZ) ter arhitekturne in inženirske dejavnosti (ZAID) leto po sprejemu vedno bolj buri politične duhove in lomi strokovne interese. Trojček je nastal kot postopen konsenz stroke in politike glede drugačnega urejanja prostora in kakovosti gradenj. V ospredje postavlja evropska načela trajnosti in družbene odgovornosti. Ponuja odgovore na tri vprašanja. Kaj je pri urejanju prostora javni interes, kdo zanj nosi poklicno odgovornost, kako učinkovito izvajati in nadzirati gradnjo. Zalomilo se je spodaj, v sporu kompetenc različnih strok, v premalo jasni regulaciji in kakopak večnem spopadu za denar. Arhitekturno načrtovanje in projektiranje sta eno, gradbeno izvajanje in nadzor nekaj drugega. Toda namesto sodelovanja strok smo znova končali v njihovi cepitvi.

Slovenija je ena redkih držav v EU, ki ima sistematične težave z razumevanjem celovite prostorske, arhitekturne in krajinske politike. EU je pred domala dvajsetimi leti (2001) sprejela resolucijo o arhitekturni kakovosti v urbanem in ruralnem okolju, kasneje je to dopolnila z usmeritvami trajnostnega razvoja in regulacijo arhitekturne dejavnosti. Temeljni cilj teh prizadevanj je braniti javni interes pri urejanju prostora. Kultura prostora je namreč kultura bivanja, ki je temelj doseganja zelene blaginje ljudi. Sredstvo za doseganje teh ciljev in politik pa je arhitekturna dejavnost. Njej je EU podelila mandat zaščite javnega interesa glede urejanja prostora. Zato velja tudi v neoliberalnem svetu za regulirano dejavnost posebnega pomena. V sebi namreč združuje tako umetniško kot funkcionalno plat, pokriva kulturne in fizične sestavine, estetske in uporabne vsebine. Hierarhija strok in odgovornosti je tu del sistema. Pomeni bariero pred kakofonijo različnih uzurpacij in kaosom navzkrižja zasebnih interesov.

Slovenske zadrege z urejanjem

prostora so stare desetletja, predstavljajo ogledalo zmedenih državnih tvorb v 20. stoletju. Zato je stara avstrijska ureditev še vedno dediščina za prihodnost, evropske smernice pa kažipot za zelene spremembe. Leta 2016 sta obe zbornici, arhitekturna (ZAPS) in inženirska (IZS), izdali skupen dokument Kultura prostora in graditve zdaj. V njem najdemo popis prostorskih, arhitekturnih in gradbenih anomalij, dokazuje za sistematično politično podcenjevanje pomembnosti urejanja prostora. Velik del krivde za takšno stanje nosi slaba zakonodaja. Od tod namera, da s celovitim pristopom povežemo vse relevantne zakonske rešitve na področju urejanja prostora, graditve objektov in odgovornosti za projektiranje ter izvajanje. Ureditev predpisov pa zahteva troje, bolj usposobljeno državno upravo, odpravo vseh dvoumnosti in arbitrarnosti v postopkih, predvsem pa konec slepomišenj stroke. Preprosto, deležniki bodo učinkoviteje sodelovali, odločali in delovali, ko bodo odpravili lastne slabe prakse.

Toda prav njihov oportunitizem je pripeljal do sedanjih zapletov. Ni se zataknilo pri pomembnih funkcionalnih in procesno tehničnih rečeh, ni sporen ZureP ali ZG, temveč ZAID, ki pokriva področje pooblaščenih arhitektov in inženirjev. Dober dokaz, da odgovorne ljudi na tem področju zanima najprej njihov položaj in šele potem izboljšanje razmer. Seveda, reči so jasne, razen pri nas. Evropska direktiva o vzajemnem priznavanju poklicnih kvalifikacij spoštuje tri načela, neodvisnost, strokovnost in odgovornost. Izobraževalna širina, arhitekturno poslanstvo in dodeljena poklicna klasifikacija arhitekta postavlja na čelo kompetenčnosti strok. To preprosto pomeni, da v okviru obstoječe zakonodaje postane vodja projekta pooblaščen arhitekt ali inženir stroke, ki lahko pri načrtovanju in izvedbi prevladuje. Kavelj 22 tiči prav na tej točki.

V preteklosti so projekte stavb in ureditev okolja vodili arhitekti, nizke gradnje

bolj gradbeni inženirji, pod izrazito tehnološke objekte so se podpisovali tudi strojni in elektroinženirji. Arbitrnost, kdo je odgovoren za kaj, kako in zakaj, so reševali po logiki strok in bolj izkustveno. Nova rešitev je prinesla tri spremembe. Prva zadeva regulirane poklice in njihovo odgovornost, ko pristojni organ odloča, kdo je upravičen do statusa prevladujoče stroke. Druga je opravila z manipulacijami podjetij, ki so prevzemala arhitekturna naročila, pa niso imela lastnega strokovnega kadra in zato tudi ne jasne odgovornosti. Danes je lahko vodja projekta zgolj nekdo, ki je zaposlen pri projektantu. In na koncu je pomembna tudi izobraževalna plat, razdružitev FAGG pred mnogimi leti in kasnejši bolonjski gozd študijskih smeri je zapečatil usodo gradbenih inženirjev. Arhitekturno projektiranje je tako v domeni arhitekturne in ne gradbene fakultete. Sklep je na dlani. Ključ je regulacija poklicne odgovornosti, zato pri projektiranju stavb prevladujejo arhitekti.

Urejanje prostora in gradbena dejavnost sta vedno iskanje odgovorov na pogoje, ki jih postavljajo drugi. To je vedno proces pogajanj, iskanje rešitev je znotraj pravil lažje, čeprav recepture izumljamo vsakič na novo. Danes ogorčeni gradbeni inženirji želijo zapustiti IZS, ker bi še vedno radi mešetarili z neusposobljenimi podjetji, podobno kot arhitekti mižijo pred čudaki zaposlitvami, od samostojnih podjetnikov do kulturnih delavcev, arhitekturnih podjetij, kjer cveti delo na črno.

Arhitektura transformira realnost, v tem sta njena veličastna moč in vpliv. Zato danes slovensko identiteto navzven določa Plečnik in ne Prešeren. Tu tudi ni prostora za logiko svobodnega trga, prevlado kapitala in družbeno eksperimentiranje. Antični arhitekt in gradbeni inženir Vitruvij je arhitekturo razumel kot umetnost gradnje, za Goetheja je bila arhitektura nekakšna zaledenela glasba. Zdaj vsaj vemo, zakaj v deželi večglasnega ljudskega petja vsi tako radi »fušajo«. x





TRETJA OS

# Zdaj je treba nadoknadi zamujeno

Ustavno sodišče je soglasno sklenilo, da uredba o državnem prostorskem načrtu za 14-kilometrski odsek tretje razvojne osi Šentrupert-Velenje jug ni v neskladju z ustavo

TOMAŽ RANC

**U**stavno sodišče je v postopku, začetem na zahtevo občin Braslovče in Polzela, odločilo, da uredba o državnem prostorskem načrtu (DPN) za odsek Šentrupert-Velenje ni v neskladju z ustavo, kar pomeni, da se bodo lahko postopki za gradnjo hitre ceste v tem delu nadaljevali.

Predlagatelji zahteve za ustavno presojo so uredbo izpodbijali, češ da je bila sprejeta po nezakonitem in protiustavnem postopku. Sodišče se v oceno tras ni spuščalo, pač pa v oceno ustavnosti in zakonitosti postopka. Bistveni očitki predlagateljev pri tem je bil, da javnosti ni bilo omogočeno učinkovito in dovolj zgodnje sodelovanje v postopku.

A ustavno sodišče je ugotovilo, da je postopek priprave in sprejetja uredbe potekal v skladu

z **zakonom o prostorskem načrtovanju** in zakonom o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor, v postopku pa je bila javnosti zagotovljena možnost učinkovitega sodelovanja. Uredba zato ni v neskladju z ustavo, je sklenilo soglasno.

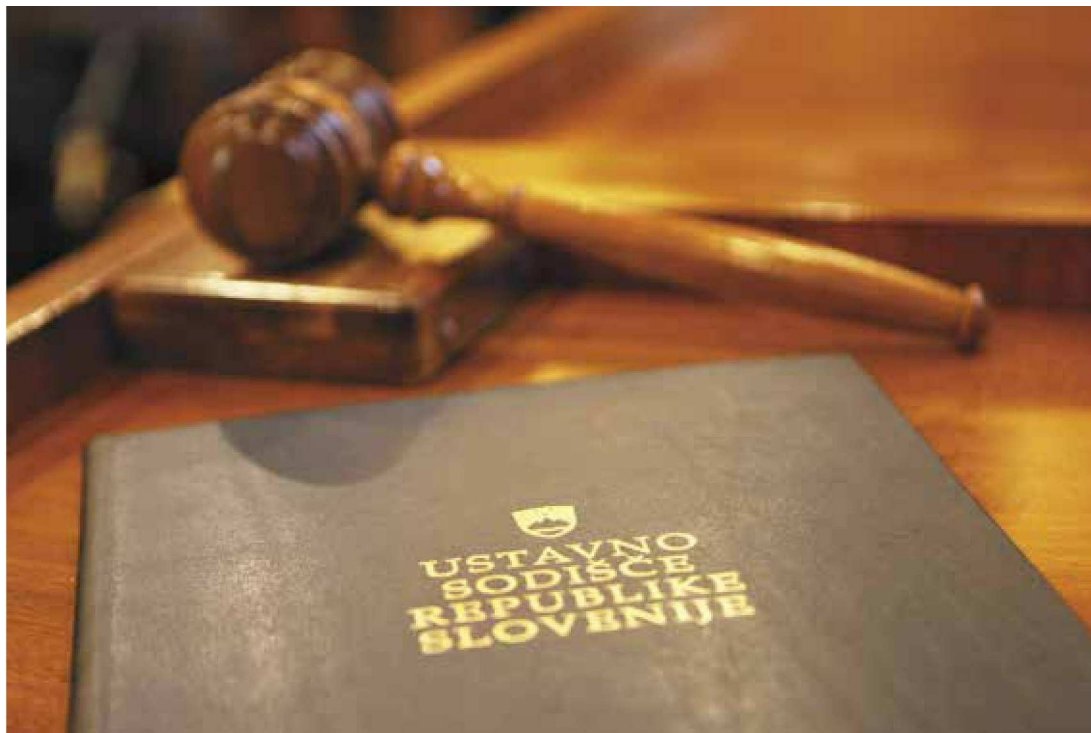
Javnosti z golj s tem, da je študija variant s predlogom najustreznejše variante javno razgrnjena šele skupaj z osnutkom državnega prostorskega načrta, ni odvzeta možnost učinkovitega sodelovanja v postopku priprave DPN.

Odločitev je močno odmevala v Velenju in na Koroškem. "Kar nasmejana rosne oči sem dobil, ko sem izvedel, da se je prižgala še ena zelena luč tretji osi. Ko bo zaprta finančna konstrukcija, za katero pričakujem, da jo bo ta kolicija kmalu rešila, ne bo več političnih in birokratskih ovir za to, da se hitra cesta letos na Koroško

ne bi mogla pričeti graditi," je dejal **Aljaž Verhovnik** iz Mladinske iniciative za tretjo os.

Tudi Mestna občina Velenje odločitev pozdravlja: "Verjamemo, da bodo sedaj aktivnosti stekle in da bomo do hitre ceste, ki jo to okolje nujno potrebuje, prišli čim prej, zato projektu nudimo vso podporo," so zapisali v odzivu. **Boštjana Gorjupa**, predsednika Gospodarske zbornice Slovenije, pa smo ujeli med predsedniki na poslovnem forumu v Ljubljani: "V Gospodarski zbornici Slovenije smo pričakovali, da ustavno sodišče ne bo posegalo v operativne odločitve

**03** vlade. Veselimo se, da se bo projekt sedaj končno lahko nadaljeval v kompletnem odseku tako od Šentruperta do Slovenj Gradca ter na Dolenjskem in v Beli krajini." Izrazil pa je pričakovanje po pospešitvi procesov v okviru Družbe za avtoceste RS.



Postopek določanja trase med Šentrupertom in Velenjem je bil zakonit. Foto: Robert BALEN

ČETRTEK, 20. JUNIJ 2019 POLONA PONIKVAR

## Intervju: Slovenko Henigman

### Prvi Slovenec, ki je prejel prestižno nagrado EAPA

Slovenko Henigman, predsednik in ustanovni član Združenja asfalterjev Slovenije (ZAS), je v Parizu prejel nagrado Evropskega asfalterskega združenja (EAPA). Nagrado, ki odlikuje izjemne dosežke na področju asfaltne industrije, so do sedaj podelili šele tretjič. Henigmanu je strokovna komisija EAPA dodelila priznanje za odličnost in strokovno delovanje ter spodbujanje razvoja asfaltne industrije. Njegov izjemen prispevek se odraža v strokovnih objavah, v organizaciji številnih uspešnih domačih in mednarodnih konferencah in izobraževanjih (skupno je sodeloval pri organizaciji 60-ih dogodkov), neustavljivi delovni zagnanosti in spodbujanju razvoja novih gradbenih tehnologij.

**Kot prvi Slovenec in tretji Evropejec ste nedavno prejeli nagrado Evropskega asfalterskega združenja (EAPA). Ta nagrada potrjuje, da ste v zadnjem času na področju asfalterske dejavnosti dosegali vrhunške rezultate. Kaj vam ta nagrada pomeni?**

Sem izredno počaščen in zelo vesel. Gre za nagrado v smislu prizadevanja pri razvoju asfalterske dejavnosti. V Sloveniji smo po globoki krizi ponovno izredno aktivni in to aktivnost prenašamo tudi v Evropo. Od leta 1996, ko smo ustanovili Združenje asfalterjev Slovenije (ZAS), pripravljamo strokovna gradiva, organiziramo različna izobraževanja, konference in študijska potovanja. Z oblikovanjem novih, sodobnejših tehničnih regulativ se ves čas trudimo v zakonodajo uvesti spremembe in izpostaviti nove prakse ter trende v izvedbi gradbenih projektov. Naša prizadevanja in vložen trud se vidita tudi v visoki udeležbi obiskovalcev na naših dogodkih. Do zdaj smo zabeležili več kot 12.500 udeležencev, veliko obiskovalcev pride tudi iz tujine, med njimi tudi veliko priznanih mednarodnih strokovnjakov. Kot polnopravni člani evropskega združenja asfalterjev se redno udeležujemo pomembnih strokovnih srečanj ter smo aktivni pri odnosih z drugimi sorodnimi združenji po svetu.

**Kako to znanje in izkušnje vključite v Akademijo gradbenih investicij (AGI), ki se bo letos septembra odvila že tretjič?**

Z Akademijo gradbenih investicij smo začeli lani in jo nadaljujemo tudi v letu 2019. Idejo zanjo smo zasnovali v Združenju za svetovalni inženiring pri GZS z namenom, da vzpostavimo dolgoročno boljše in bolj stabilno investicijsko okolje ter da bi bil zagon za nove gradbene projekte čim bolj sistematičen. Ob nastopu gospodarske krize po letu 2008 smo beležili padec po povpraševanju gradbenih storitev za 50 odstotkov. Zaradi padca investicije je najbolj trpela gradbena dejavnost, katere obseg prodaje se je s 7,5 milijard evrov znižal na vsega 3,5 milijard evrov. Prav tako smo zabeležili določene težave in pomanjkljivosti pri opremljenosti in kadrih ter pri pomanjkljivi kakovosti projektiranja in izvajanju gradbenih del. Odgovor na to je bila ustanovitev Akademije gradbenih investicij in oblikovanje Strateškega sveta za investicije in **gradbeništvo**, s katerima želimo akterjem s področja investicij omogočiti karseda kakovosten in učinkovit dvig strokovnih kompetenc. V Akademiji smo strnili vse naše dolgoletne izkušnje in znanja, povezali smo se z domačimi in mednarodnimi strokovnjaki in s ciljem naše izkušnje ter znanje predati naprej.

## **Gre za prvo tovrstno akademijo, ki na enem mestu ponuja znanja iz različnih področij, **gradbeništva**, energetike, projektiranja, investicij, inženirstva, komuniciranja z mediji. V čem je posebna in komu je namenjena?**

Tako je. V tem smislu je akademija edinstvena, saj na enem mestu ponuja znanja iz okoljske, prostorske, gradbene in ostale tehnične investicijske vsebine. Prvič pri nas smo na enem mestu povezali gradbene investicije in investicije v energetske projekte. Gre namreč za to, da se bodo na tem področju dogajale velike spremembe. Slovenija je bila v preteklosti razmeroma energetska neodvisna in če bo želela dosežen nivo obdržati bodo potrebne velike investicije v napredne, okolju prijazne tehnologije. Akademija je namenjena investorjem, projektantom, inženirjem, gradbenim izvajalcem, tako zasebni kot javni sferi, oziroma vsem, ki prihajajo v stik z investicijami. Vse udeležence se usposablja tako za tehnični del kot tudi za mehke veščine (od odnosa z vsemi deležniki v projektu, do odnosa z mediji in s strokovno ter ostalo javnostjo, ki se vedno bolj zanima za to, v kakšnem okolju bo živela). Akademija obsega 7. modulov, na katerih skupno predava 24 vrhunskih strokovnjakov iz Slovenije in tujine. Med izjemnimi mednarodnimi strokovnjaki je tudi Klaus Grewe, nemški strokovnjak, ki že vrsto let dela v Veliki Britaniji in ima veliko izkušenj na področju večjih mednarodnih projektov. Akademija je posebna ravno v tem, da na enem mestu nudi strnjeno znanje odličnih strokovnjakov, ki predstavljajo in s slušatelji delijo dobre prakse iz najbolj razvitih držav. Poleg tega udeleženci Akademije ob zaključku dobijo certifikat in kreditne točke iz izbirnih in obveznih vsebin.

### **Kakšni so odzivi udeležencev Akademije?**

Akademijo je do sedaj obiskalo že 45 udeležencev, skupno je bilo podeljenih 38 certifikatov za izvajanje in vodenje investicijskih procesov gradenj po kriterijih AGI. Povprečna ocena zadovoljstva udeležencev usposabljanja je 4,7 od možnih 5. Mislim, da se vsi deležniki pri investicijah zavedajo, da potrebujemo nova znanja in obnovitev celotnega investicijskega procesa. Zdaj, ko je kriza za nami in je **gradbeništvo** ponovno zaživelo, imamo enkratno priložnost postaviti nove temelje delovanja stroke in ustvariti pozitivno okolje medsebojnih odnosov, zato moramo čimbolj izkoristiti ta čas.

### **Kako vidite Slovensko asfaltno industrijo v prihodnosti?**

Glede na to, da so v porastu nove tehnologije, ki so v razvitem svetu vse bolj v uporabi, se mora tudi slovenska asfaltna industrija odpreti novim trendom in postati bolj fleksibilna. V asfalterstvu se uveljavlja uporaba toplih, recikliranih in manj hrupnih asfaltnih zmesi. V skladu s tem pripravljamo tudi regulativo in program, na podlagi katerega bomo lahko te okolju prijaznejše tehnologije začeli tudi v večji meri uporabljati.

Intervju je pripravila Polona Ponikvar

Sreda, 19. junij 2019 - 22:27

## Zanimivost/Slovenija

### Kaj se je v Sloveniji spremenilo od osamosvojitve do danes?

Ljubljana, 19. junij 2019 (MOREL)- Ob dnevu državnosti, 25. juniju, so na državnem statističnem uradu pripravili nekoliko daljšo priložnostno objavo, v kateri predstavljajo statistične podatke, ki zgovorno opisujejo spremembe, ki jih je v osemindvajsetih letih samostojnosti doživela Slovenija na gospodarskem, okoljskem in demografskem področju. 25. junija praznujemo v Sloveniji dan državnosti. Na ta dan leta 1991 smo sprejeli Deklaracijo o neodvisnosti Slovenije in Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije in s tem je Slovenija postala formalno neodvisna. Dva dni pozneje, 27. junija, se je z napadom Jugoslovanske ljudske armade začela slovenska osamosvojitvena vojna, v kateri se je Slovenija že borila za neodvisnost in jo je tudi obranila. Tudi letos ob obletnici teh dogodkov, že osemindvajseti, ugotavljajo, kaj vse se je od takrat spremenilo. Slovenija se je morala takoj na začetku samostojne poti spoprijeti z velikimi gospodarskimi težavami, vendar jih je uspešno premagala. Težave se takrat niso končale za vedno. V 2008 in nekaj naslednjih let je tudi Slovenijo zajela velika gospodarska kriza. In tudi ta je zdaj že nekaj časa za nami.

#### Gospodarstvo

V 1991 se je slovensko gospodarstvo spopadlo z izgubo jugoslovanskega trga in z uvajanjem tržnega gospodarstva. V prvih letih dodani vrednosti BDP se je Slovenija spopadala z visoko stopnjo inflacije: v 1991 je bila skoraj 250-odstotna; pod 10 % je padla šele v 1995. V 2015 smo imeli celo deflacijo (-0,5- odstotno), v 2018 pa spet inflacijo (1,4-odstotno). Močno se je upočasnila tudi gospodarska aktivnost: v 1991 se je BDP realno zmanjšal za 8,9 %, v 1992 pa za 5,5 %.

Po daljšem sorazmerno mirnem obdobju rasti je slovensko gospodarstvo znova doživelo precej turbulentna leta. Svetovna gospodarska in finančna kriza je močno prizadela vse njegove sektorje. BDP se je v 2009 zmanjšal za 7,8 %. Po kratki okrepitvi v letih 2010 in 2011 je v letih 2012 in 2013 znova sledil padec. Med gospodarsko krizo se je močna soodvisnost sektorjev slovenskega gospodarstva pokazala še bolj izrazito. Prizadeti so bili vsi – tako podjetja, banke kot tudi država in javne finance. V zadnjih petih letih slovensko gospodarstvo znova okreva z letnimi rastmi večinoma med 3 in 5 odstotki, še bolj kot prej pa se kaže velika povezanost slovenskega gospodarstva s tujimi trgi.

Struktura gospodarstva se je od leta 1991 do danes močno spremenila. Delež dodane vrednosti iz kmetijskih dejavnosti v skupni dodani vrednosti BDP se je zmanjšal za več kot polovico: s 5,7 % (1991) na 2,2 % (2018). Močno se je zmanjšal tudi delež dodane vrednosti iz industrije in **gradbeništva**: s 44 % (1991) na 33,2 % (2018). Močno pa se je povečal delež dodane vrednosti iz storitev: s 50,3 % (1991) na 64,6 % (2018). Podobne spremembe so se zgodile tudi v drugih državah.

Slovenija se je po višini BDP na prebivalca uvrstila v 2018 med evropsko osemindvajseterico na 16. mesto. Najvišji BDP so imeli v Luksemburgu (96.700 EUR), najnižjega v Bolgariji (7.800 EUR).

#### Izvoz in uvoz

Spremembe v gospodarstvu se odražajo tudi v zunanji trgovini Slovenije. V letu 1992 so bili glavni izvozni proizvodi Slovenije cestna vozila (11 % izvoza), obleka (10 %) in električni stroji in naprave (9 %). V 2018 je bil največji delež vrednosti izvoza Slovenije ustvarjen s cestnimi vozili (16 %), sledili so medicinski in farmacevtski proizvodi (10 %) ter električni stroji in naprave (prav tako 10 %).

Najpomembnejša trgovinska partnerica Slovenije je bila v vseh letih Nemčija. Pri trgovanju z drugimi članicami EU se je najbolj povečalo trgovanje Slovenije z Avstrijo. Pri trgovanju z državami zunaj EU je Slovenija največ blaga izvozila v države, nastale na ozemlju nekdanje Jugoslavije. V letih po osamosvojitvi se je nekoliko povečal izvoz Slovenije v Rusko federacijo, v letih po gospodarski in finančni krizi pa se je izvoz v to državo povečal najbolj. Zelo se je okrepilo trgovanje s Kitajsko. Izrazilo se je povečal uvoz iz Kitajske. Uvoz iz te države je v 1992 znašal 0,3 %, v 2018 pa 3,3 % celotnega uvoza Slovenije. V 2017 je s Kitajsko trgovalo že več kot petina vseh slovenskih uvoznikov (tj. podjetij, ki uvažajo). Več jih trguje le še z Italijo, Nemčijo in Avstrijo.

#### Turizem

Podatki o prihodih in prenočitvah turistov, ki jih bomo navedli, so gotovo zanimivi in povedni, vendar jih je treba sprejeti s pridržkom. Neposredna primerjava namreč ne bi bila ustrezna, ker je bila metodologija zbiranja teh podatkov pred kratkim spremenjena in posodobljena.

V 1991 smo v Sloveniji našli 1,4 milijona prihodov turistov, prenočili pa so pri nas povprečno 3,4-krat. V 2018 je Slovenijo obiskalo skoraj 5,7 milijona turistov, prenočili pa so pri nas povprečno 2,6-krat.

Največ prenočitev tujih turistov pri nas so v 2018 ustvarili turisti iz Nemčije in Italije (po 12 % prenočitev tujih turistov), Avstrije (9 %), Nizozemske in Hrvaške (iz vsake po 5 %), Madžarske in Združenega kraljestva (iz vsake po 4 %).

Med turisti iz neevropskih držav so bili v letu 2018 najštevilnejši turisti iz ZDA. Ti so ustvarili 3 % vseh v tem letu ustvarjenih prenočitev tujih turistov pri nas in hkrati za 24 % več kot v letu 2017. Sledili so turisti iz drugih azijskih držav, tem pa turisti iz Izraela, Republike Koreje in Kitajske.

#### Okolje

Pomemben vidik kakovosti našega življenja je tudi okolje, v katerem živimo. Podatkov za vse okoljske kazalnike žal nimamo prav od leta 1991, zadnji pa kažejo, da se naše ravnanje z okoljem izboljšuje. V 2017 je v Sloveniji nastalo 478 kg odpadkov na prebivalca. Razveseljivo je, da se zelo povečuje delež ločeno zbranih odpadkov. V letu 2002 smo jih tako zbrali le 8,6 %, po zadnjih podatkih pa jih zberemo ločeno že 70 %.

Da se naš odnos do okolja spreminja na boljše, kažejo tudi investicije in tekoči izdatki za varstvo okolja, vendar to ne velja enako za celotno obravnavano obdobje. Deleža investicij in tekočih izdatkov za varstvo okolja v % BDP sta se namreč 15 let po osamosvojitvi povečevala (investicije so se do 2015 povečale na 1,15 % BDP, tekoči izdatki pa na 1,30 % BDP), v 2017 pa sta se oba deleža glede na leto 2015 zmanjšala (investicije na 0,54 % BDP, tekoči izdatki na 1,24 BDP).

Spremembe opažamo tudi pri pridelavi hrane: v letu 2000 je bilo v Sloveniji 115 ekoloških kmetijskih gospodarstev, v 2017 že skoraj 3.200.

#### Demografska slika

Slovenija se stara. 1. januarja 1991 je bila povprečna starost prebivalcev Slovenije 35,9 leta, 1. januarja 2019 že 43,4 leta. Na začetku leta 1991 je bilo v Sloveniji skoraj 21 % prebivalcev mlajših od 15 let. Na začetku leta 2019 je bil delež toliko starih prebivalcev skoraj 6 odstotnih točk nižji; bilo jih je 15 %. Obrnjeno je veljalo za prebivalce, stare 65 let ali več: v 1991 jih je bilo med celotnim prebivalstvom skoraj 11 %, v 2019 že skoraj 20 %. Kaj to pomeni?

#### Učencev manj, upokojencev več

Posledica spremenjene demografske slike je na eni strani manjši vpis v osnovne šole. V šolskem letu 2018/19 je bilo osnovnošolcev skoraj 39.000 manj kot v šolskem letu 1991/92. Vendar se število otrok, vpisanih v osnovno šolo, od leta 2011 spet nekoliko povečuje, kar je posledica naraščanja števila rojstev v letih od 2004 do 2010.

Na drugi strani se povečuje število upokojencev, spreminja se tudi razmerje med številom zavarovancev in številom upokojencev, pokojnine se v primerjavi s plačami zvišujejo počasneje. V 1991 je bilo v Sloveniji manj kot 400.000 upokojencev (med te štejemo tiste, ki so prejemale starostno, invalidsko, družinsko ali vdovsko pokojnino); v 2018 jih je bilo 617.000. V 1991 je bilo razmerje med številom upokojencev in zavarovancev 2,0, v 2018 pa 1,52. Z drugimi besedami: v 2018 je na enega upokojenca prišlo nekaj več kot 1,5 zavarovane osebe (to je oseba, ki je obvezno ali prostovoljno vključena v pokojninsko zavarovanje). Tudi razmerje med plačami in pokojninami se slabša. V 1992 so povprečne neto starostne pokojnine dosegale 78,4 % povprečne neto plače, v 2018 le še 58,5 %.

#### Meddržavne selitve

V Slovenijo se je največ ljudi priselilo v letih 2007, 2008 in 2009 (letno okrog 30.000). Takrat je bilo v Sloveniji izdanih veliko delovnih dovoljenj za tujce. Od leta 2010 se v Slovenijo priselilo letno od 14.000 do 17.000 prebivalcev. Od leta 2006 naprej se je iz Slovenije odselilo od 12.000 do 16.000 prebivalcev Slovenije letno. Največ se jih je odselilo v letu 2009: 19.000; sledilo je leto 2017, ko se jih je odselilo skoraj 18.000. Odseljeni so bili v 54 % državljani Slovenije, v preostalih 46 % pa tuji državljani. Največ državljanov Slovenije (44 %) se je v 2017 odselilo v Avstrijo ali Nemčijo. Približno 50 % odseljenih državljanov Slovenije je imelo srednješolsko izobrazbo, približno 30 % terciarno izobrazbo, preostali pa osnovnošolsko izobrazbo ali manj.

#### Zdravje

Natančnejših podatkov o zdravstvenem stanju prebivalstva nimamo, imamo pa podatke o tem, kako so prebivalci, stari 16 ali več let, sami ocenili svoje splošno zdravstveno stanje, tj. svoje fizično, socialno in čustveno stanje. Ugotavljamo, da so se vrednosti teh samoocen v letih od 2005 do 2018 zvišale. V 2018 sta svoje zdravstveno stanje ocenili kot dobro ali zelo dobro skoraj dve tretjini oseb.

Življenjska doba je daljša, kot je bila v letu 1991. V 1991 je bila povprečna starost umrlih 70 let, v 2017 pa skoraj 78 let. V 2017 v Sloveniji rojene deklice lahko pričakujejo, da bodo doživele 83,7 leta, dečki pa nekaj več kot 78 let.

En primer bolniške odsotnosti je v 2018 trajal povprečno 16,5 koledarskega dneva (moški: 13,2 dneva; ženske: 20,4 dneva). V letih od 2005 do 2018 je bila povprečna bolniška odsotnost najdaljša v 2005 (17,2 dneva), najkrajša pa v 2014 (13,7 dneva). Na ravni statističnih regij je bila povprečna bolniška odsotnost v 2018 najdaljša v koroški statistični regiji (23,8 dneva), najkrajša pa v osrednjeslovenski statistični regiji (13,8 dneva).

#### Koliko je delovno aktivnih, koliko brezposelnih?

V 2018 je bilo aktivnih 1.034.000 prebivalcev Slovenije; 981.000 teh oseb je bilo delovno aktivnih (tj. zaposlenih in samozaposlenih), 53.000 pa brezposelnih. Stopnja anketne brezposelnosti je bila 5,1-odstotna (med moškimi 4,6-odstotna, med ženskami 5,7-odstotna). Stopnja delovne aktivnosti je bila 55,8-odstotna (med moškimi 61,0-odstotna, med ženskami 50,7-odstotna). Stopnja brezposelnosti se je v 2018 v primerjavi z 2017 znižala v vseh statističnih regijah, razen v primorsko-notranjski, kjer se je zvišala za 1,5 odstotne točke. Najnižja je bila v koroški in posavski (v vsaki 3,2-odstotna), najvišja pa v pomurski (9,2-odstotna); sledila je primorsko-notranjska statistična regija (7,0-odstotna). Stopnja delovne aktivnosti se je med letoma 2017 in 2018 zvišala v vseh statističnih regijah, razen v koroški, posavski in primorsko-notranjski. V 2018 je bila najvišja v osrednjeslovenski (57,4-odstotna), najnižja pa v pomurski statistični regiji (51,8-odstotna).

#### Plače

Prebivalec Slovenije, rojen konec osemdesetih let prejšnjega stoletja, je do svoje polnoletnosti zamenjal tri valute in štiri vrste bankovcev: z osamosvojitvijo Slovenije leta 1991 smo z jugoslovanskega dinarja prešli na slovenski tolar; ta je bil sprva tiskan v obliki bonov, šele pozneje smo dobili prave tolarske bankovce; leta 2007 je slovenske tolarje (SIT) nadomestil evro (EUR). Primerjava med povprečnimi plačami v zadnjih dvajsetih letih je tudi zato skoraj nemogoča. Lahko pa ugotovimo, da so cene od leta 1991 do danes naraščale počasneje kot plače.

Več nam o nekdanjih in zdajšnjih časih pove primerjava podatkov o tem, koliko časa smo za nakup določene dobrine ali storitve morali delati v 1991 in koliko v 2018. V 2018 smo na primer za kilogram kruha morali delati skoraj tretjino manj časa, za kilogram sladkorja trikrat manj, za kilogram kave štirikrat manj in za nov osebni avtomobil znamke Renault Clio še enkrat manj kot pred sedemindvajsetimi leti.

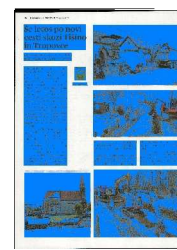
#### Kako nam kaže?

Prebivalstvo Slovenije naj bi se povečevalo približno do leta 2025 (in se povečalo na približno 2.083.000), in to predvsem zaradi selitvenega prirasta (naravni prirast je bil namreč v 2017 prvič po letu 2005 spet negativen). Po letu 2025 naj bi število prebivalcev začelo počasi padati. 1. januarja 2080 naj bi imela Slovenija 1.938.000 prebivalcev, kar je 6 % manj kot v začetnem letu teh projekcij, tj. v 2015.

V naslednjih 65 letih naj bi se pomembno spremenila starostna sestava prebivalstva Slovenije. V 2018 so bili starejši (tj. osebe, stare 65 ali več let) 19,4 % prebivalstva, v letu 2057 naj bi bilo toliko starih skoraj 31 % prebivalcev Slovenije. Pričakovano trajanje

---

življenja ob rojstvu se bo daljšalo. Dečki, ki se bodo leta 2080 rodili v Sloveniji, bodo lahko pričakovali 87 let življenja, deklice pa več kot 91 let. (konec)



# Še letos po novi cesti skozi Tišino in Tropovce

Ob rekonstrukciji ceste poteka tudi gradnja novega vodovoda

V naseljih Tišina in Tropovci se obnavlja odsek državne ceste R1/235/0318, ki je bil zaradi dolgoletne uporabe in težkega prometa že povsem dotrajan. Na vozišču so po celotni trasi nastale večje mrežne razpoke in neravnine, zaradi česar je na mestih zastajala voda.

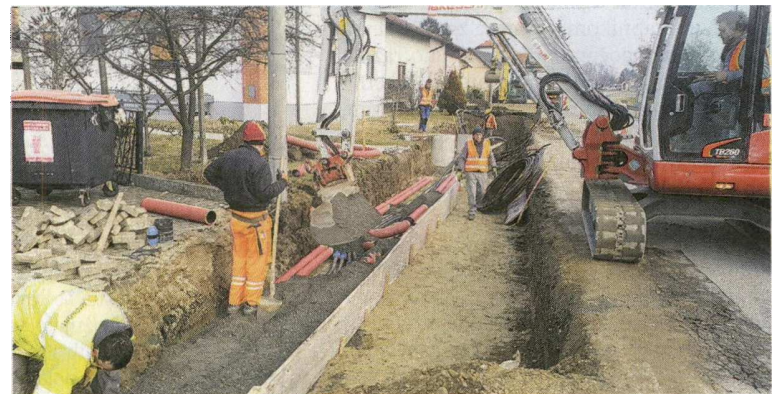
Tako je Republika Slovenija, Direkcija RS za infrastrukturo (DRI), ob koncu leta 2018 začela izvedbo projekta rekonstrukcije voziščne konstrukcije z asfaltno prevleko. V okviru projekta so predvideni tudi gradnja krožišča, pločnika s kolesarsko stezo, javna razsvetljava in novo optično telekomunikacijsko omrežje. S posegom bo promet bolj tekoč, hkrati pa bo zagotovljena prometna varnost za pešce in kolesarje.

Izvajalec gradbenih del je podjetje GMW, **gradbeništvo**, mehanizacija Weindorfer, d. o. o., s katerim je DRI sklenila gradbeno pogodbo v vrednosti 3.249.711,36 € z DDV. Projekt sofinancira tudi Občina Tišina, njen delež je pribl. 20 % celotne vrednosti.

Občina Tišina sočasno na trasi ceste z izvajalcem Blisk Montaža, d. d., obnavlja vodovodno omrežje v vrednosti 316.659,20 € brez DDV. V sklopu del se bo naselje Tišina priključilo na pomur-



OBČINA TIŠINA



ski vodovod in položen bo transportni vod, po katerem bo v nadaljevanju gradnje vodovoda po občini tekla voda še v druge vasi.

Z gradnjo novega krožišča v naselju Tišina se posega na kulturno zaščiteno območje okrog cerkve. Tako so v spomladanskih mesecih arheologi opravi-

li nadzor izkopov in odkrili ostanke grobov iz bronaste dobe in srednjega veka.

Kljub temu da se je območje najdišča v juniju razširilo na območje ceste, kar otežuje delo gradbincev, bo projekt predvidoma končan v drugi polovici tega leta.



# Zaključuje se triletni evropski projekt GreenerSites

Splošno

20. 06. 2019 07:00



Konec meseca se bo zaključil tri letni evropski projekt GreenerSites, katerega namen je izboljšati okoljsko in prostorsko stanje opuščenih ali premalo izkoriščenih industrijskih območij in upravljanje z njimi.

Njegov končni cilj je, da s pripravo strategij in orodij, ki temeljijo na celostnem trajnostnem pristopu, prispevamo k čistejšim, bolj zdravim in privlačnim funkcionalnim mestnim območjem (FUO).

V projektu je sodelovalo enajst partnerjev iz petih držav srednje Evrope, med katerimi je bila tudi Mestna občina Celje.

V Celju se veliko pozornosti namenja urejanju zelenih površin, ki so velikega pomena za kakovost življenja. Načrtno se tako sadijo nova drevesa in ohranja lep mestni gozd, ki je ponos mestu.

Na drugi strani mesta pa imamo okoli sedemnajst hektarov veliko območje **Stare Cinkarne**, na katerem je od leta 1875 do 1990 obratovala metalurško – kemična industrija Cinkarne Celje. Ta predstavlja za mesto velik okoljski problem.



Od leta 2002, ko je Mestna občina Celje to območje, onesnaženo s težkimi kovinami, prevzela v posest, so si na občini prizadevali za postopno reurbanizacijo tega dela mesta. Pred petnajstimi leti se je za potrebe širitve Tehnopolisa (izgradnja poslovne cone Gaberje-jug) gradilo komunalno opremo, med gradbenimi deli pa je nastalo dobrih **15.000 kubičnih metrov zemeljskih izkopov**, ki so bili zaradi visokih koncentracij onesnažil uvrščeni med nevarne odpadke. MOC se je lotila sanacije z uporabo imobilizacije s kalcitnim pepelom, ki jo je izvedlo podjetje **Stonex**, in je občino stala nekaj **več kot milijon evrov**. Čeprav se je ta postopek izkazal za uspešnega, se je Celje leta 2016 pridružilo projektu **GreenerSites** in s pomočjo evropskih sredstev poskusno izvedlo **tri različne metode**, ki niso primerne samo za reurbanizacijo Stare Cinkarne, temveč so lahko v pomoč tudi pri načrtovanju in urejanju drugih območij, kot so denimo zelenice, parki, poti ob prometnicah, parkirišča in zemljišča za rekreacijske namene.

## Remediacija z imobilizacijo

Metodo je izvedel Zavod za **gradbeništvo** Slovenije. Onesnaženo zemljinjo je mešal s primernim aditivom, pri čemer so se potencialno strupeni elementi s kemičnimi in fizikalnimi mehanizmi pretvorili v nizko mobilni in slabo topni kompozit.

## Remediacija s hladno reciklažo

Metodo, ki temelji na bitumenski cementni stabilizaciji, so na pilotnem območju Stare Cinkarne izvedla podjetja VOC Celje, Ekologija, d. o. o., VOC Celje, vzdrževanje in obnova cest, d. o. o., in VOC Komunala, ravnanje z odpadnimi vodami, d. o. o.



## Priprava ustrezne mešanice organo-mineralnega substrata

Pilotno metodo je zasnoval in izvedel Kmetijski inštitut Slovenije. Aktivni substrat je pripravil iz komposta, mineralnih tal in mineralov zeolita, ki vežejo težke kovine.

V okviru projekta **GreenerSites** so na pilotnem območju Stare Cinkarne trajno vgradili pet **piezometrov** in vzpostavili začetno prostorsko bazo podatkov o onesnaženosti tal na območju celotne občine, ki se bo v prihodnosti še dopolnjevala. Skupaj s strokovnjaki so se v tem času, poleg okroglih miz, ki so bile namenjene občanom, dijakom, študentom in predstavnikom različnih podjetij ter ustanov, organizirala tudi lokalna izobraževanja za zaposlene v občinski upravi, ki so pri svojem delu kakorkoli povezani z okoljsko problematiko.

MO Celje je izdala tudi **Strateški akcijski načrt** za funkcionalno urbano območje Mestne občine Celje, ki je skupno delo strokovnjakov in zaposlenih na Mestni občini Celje. Gre za strateški dokument, v katerem so predstavili obstoječe stanje na opuščnem, degradiranem industrijskem območju, možne načine remediacije in med drugim tudi probleme, ki jih bo na poti do skupnega cilja potrebno rešiti. Gre za obsežen projekt, ki ga občina

sama kot lokalna skupnost finančno ne bo mogla izpeljati, zato se pričakuje, da se bodo prizadevanjem za čistejše, bolj zdravo funkcionalno mestno območje poleg države pridružili tudi tisti, ki so onesnaženje v preteklosti povzročili.

## Podatki o projektu GreenerSites

Projekt podpira transnacionalni program Interreg SREDNJA EVROPA/Central EUROPE. Sofinancira ga Evropski sklad za regionalni razvoj.

- Vrednost projekta **3.795.769 EUR**
- Sofinanciranje ESRR **3.117.919 EUR**
- Trajanje projekta **1.6.2016 – 31.7.2019**
  
- Vrednost projekta MOC **318.465 EUR**
- Sofinanciranje ESRR v EUR **270.695 EUR**

V projektu je sodelovalo **11 partnerjev** iz petih držav srednje Evrope (Italija, Hrvaška, Nemčija, Poljska in Slovenija), ki si prizadevajo za izmenjavo in nadgradnjo znanj s področja celostnega okoljskega upravljanja degradiranih območij. Kot pridružen partner je bilo v projektu vključenih tudi **14 institucij**. Pridružen partner za Slovenijo je bilo **Ministrstvo za okolje in prostor**.



M.G., foto: MOC



## Številne zaposlitve v **gradbeništvu**

Napovedi zaposlovanja v tretjem četrtletju letos so najboljše v zadnjih dveh letih, so z raziskavo med podjetji ugotovili v Manpower Group. Zaposlovanje napoveduje 19 odstotkov podjetij, v dveh odstotkih bodo število delavcev zmanjševali. Po sezonski prilagoditvi neto zaposlovanje za Slovenijo znaša +20 odstotkov. Spomnimo, v prejšnjem četrtletju je bilo +9 odstot-



kov, v enakem obdobju lani pa +12 odstotkov. Največ priložnosti bo v **gradbeništvu**, kjer bo delavce iskalo 29 odstotkov podjetij, kar je največ v zadnjih osmih letih, zaposlovala pa bo tudi več kot petina podjetij v kmetijstvu in gozdarstvu, v oskrbi z elektriko, plinom in vodo, prav tako pa tudi v proizvodnji. Še najmanj se v tem obdobju nameravajo kadrovske krepitev v gostinstvu in turizmu ter v javnem sektorju in socialnih storitvah. Najaktivnejši bodo delodajalci na območju jugovzhodne in severovzhodne regije. Prihajajoče četrtletje bo eno redkih, ko največ priložnosti ne bo v velikih podjetjih, ampak v srednjih – delavce bo iskalo več kot 30 odstotkov podjetij.

---

## Številne zaposlitve v **gradbeništvu**

### Svet kapitala

PETEK, 21. JUNIJ 2019 OB 04:50

Zaposlovanje napoveduje 19 odstotkov podjetij, v dveh odstotkih bodo število delavcev zmanjševali.